

Brief aan de commissie I&W tbv het AO MIRT 25 juni 2020

Amsterdam, 19 juni 2020

Geachte leden van de commissie I&W,

Op donderdag 25 juni a.s. bespreekt u de toekomst van het mobiliteitsbeleid tijdens het AO MIRT. Een belangrijk debat, omdat we op het omslagpunt in het klimaatbeleid staan en de gevolgen van de coronacrisis onder ogen moeten zien. Vanwege het belang van de noodzakelijke doelmatige en doeltreffende beleidsaanpassingen als reactie op de klimaatcrisis en de coronacrisis vragen we u het volgende:

- Beoordeel het MIRT met een nieuwe kijk op bereikbaarheid
- Verschuif en versnel investeringen en help de fiets en het OV door de crisis

Een nieuwe kijk op bereikbaarheid

Afgelopen jaar voerden CE Delft en Move Mobility een groot onderzoek uit dat degelijke nieuwe kennis en inzichten heeft opgeleverd. In het onderzoek "**een nieuwe kijk op bereikbaarheid**"¹ werden de mogelijke investeringen in het verbeteren van de fiets en het OV en investeren in de auto met elkaar vergeleken. In de onderzochte regio's Groningen-Assen en Tilburg bleek dat de **bereikbaarheid 3 tot 4 keer beter** werd met investeringen in fiets en ov dan in het autosysteem. Ook de stikstofdioxide, die nu de bouwsector hindert, daalt bij investeringen in de fiets en het ov in vergelijking met auto-investeringen. Een nieuwe kijk op bereikbaarheid werd onlangs goed beschreven in Trouw². Dit belangrijkste conclusies:

1 Een nieuwe kijk op bereikbaarheid. CE-Delft 2019. Het onderzoek is uitgevoerd door CE Delft en Move Mobility. Dat deden zij onder andere in opdracht van het ministerie van I&W, de provincies Brabant en Gelderland, Tilburg, regio Groningen-Assen, Metropoolregio Rotterdam-Den Haag, de Fietzersbond en Milieudefensie. Onder meer TU Delft deed de begeleiding.
<https://www.ce.nl/publicaties/download/2817>

2 De combi van trein, bus en fiets gaat het snelst: investeer daarom in het OV in plaats van autowegen <https://www.trouw.nl/binnenland/de-combi-van-trein-bus-en-fiets-gaat-het-snelst-investeer-daarom-in-het-ov-in-plaats-van-autowegen~be2c28ea/?referer=https%3A%2F%2Fduckduckgo.com%2F>

- Door opstoppen verslechtert de bereikbaarheid per auto. **Investeren in de auto lossen opstoppen niet op.**
- Investeren in **openbaar vervoer en fiets hebben veel meer effect op de bereikbaarheid** dan investeringen in de auto.
- Relatief kleine investeringen in **openbaar vervoer en fiets zorgen al voor grote verbeteringen van de bereikbaarheid.**
- Als meer mensen met ov en fiets reizen, komt er **ruimte vrij voor automobilisten die geen alternatief hebben.**

Uw commissie vroeg in het vorige NO MIRT om een reactie van de Minister op het onderzoek. In haar reactie onderschrijft de Minister terecht de hoofdconclusie van het onderzoek dat er met OV en fiets vaak meer winst te behalen is voor bereikbaarheid in stedelijke gebieden. Het is goed dat de Minister ook wil investeren in het beschikbaar stellen van het model voor decentrale overheden. Want “het is interessant om op regionaal niveau aan bereikbaarheids-opgaven en –oplossingen te kunnen rekenen.” Wat voor decentrale overheden geldt, geldt in dit geval net zo goed voor de Minister. De ontwikkelde nieuwe kijk op bereikbaarheid geeft veel meer inzicht over wie profiteert van de investeringen in mobiliteit en hoeveel dat oplevert. Daarmee kan belastinggeld dus veel eerlijker en efficiënter worden uitgegeven.

Milieudefensie wil dat voorgenomen en nieuwe Rijksinvesteringen met de Nieuwe kijk voor bereikbaarheid worden doorgerekend en bekeken.

Verschuif en versnel investeringen

Er is een dringende behoefte om de mobiliteit in de stad en de regio te verbeteren. Het wordt steeds drukker in de stad. Het autosysteem vraagt veel ruimte en voetgangers, fietsers en automobilisten zitten elkaar in de weg. Er is meer ruimte nodig voor fietsers en voetgangers, niet alleen vanwege de 1,5 meter aanpassingen in deze coronacrisis. Ook de klimaatcrisis vraagt dat fietsen & lopen een steeds belangrijkere rol krijgen. Verkeer neemt ook af door de coronamaatregelen en dat zal volgens het KIM³ ook zo blijven. Thuiswerken neemt een vlucht en dat wordt een blijvertje. Investeren in autoverkeer zullen dus op zijn minst minder snel, maar ook minder of zelfs niet nodig zijn. Dat geeft budgettaire ruimte voor duurzaam verkeer.

De kracht van de (elektrische) fiets op afstanden tot 15 km zal helemaal uitgenut moeten worden om onze steden en regio's veilig bereikbaar te houden en niet te laten vastlopen door groeiend autoverkeer. Nu extra investeren in fietsvoorzieningen door gemeenten, vervoerregio's, provincies en Rijk is nodig om de economie weer snel op gang te helpen. De uitkomsten van de besprekingen binnen het “Tour de Force” programma⁴ laten zien dat er forse, maar realiseerbare investeringen moeten worden gedaan die naar voren moeten worden gehaald:

³ Mobiliteit en de coronacrisis <https://www.kimnet.nl/publicaties/rapporten/2020/04/20/mobiliteit-en-de-coronacrisis>

⁴ Tour de Force is het samenwerkingsverband van de Rijksoverheid, regionale en lokale overheden, marktpartijen, maatschappelijke organisaties, kennisinstituten en platforms die zich inzetten voor 'de fiets' in Nederland www.tourdeforce.nl De noodzakelijke investeringsstappen om te komen tot een afdoende fietsbeleid zijn te vinden in: <https://www.fietsberaad.nl/getmedia/b46be2c8-d935-412d-9888-c79f6d4dc349/Ambitedocument-Tour-de-Force-2e-etappe-Schaalsprong-Fiets.pdf.aspx>

- Binnen steden moeten de maatschappelijke ruimte en wegen worden heringericht om het groeiend aantal fietsers en vrachtfietsen te faciliteren
- Voor de verbinding in regio's is er behoefte aan snelle, doorgaande routes
- Extra stallingsruimte voor het fiets parkeren bij stations en OV-knooppunten
- Verbeteren van de fietsveiligheid: betere fietsinfrastructuur en uitbreiden 30 km-zones kunnen honderden doden en duizenden zwaar gewonden minder opleveren

De keuzes van mensen moeten niet worden belemmerd door een tekort aan fietsenstallingen, onveilige stoepen of fietspaden, geen OV-verbinding of te weinig elektrische autodeelsystemen. In de regio moeten diensten en activiteiten weer teruggebracht worden naar mensen zodat ze geen onnodige reizen meer hoeven te maken. Versneld investeren in klimaatvriendelijke, coronabestendige infrastructuur is ook belangrijk voor het creëren van nieuwe banen en het behoud van bestaande banen. Zo kan de sector bouw- en infrastructuur haar bijdrage leveren aan de klimaat economie: economisch herstel én het aanpakken van de klimaatcrisis.

Milieudefensie wil dat landelijk voor infrastructuur gereserveerde of beschikbare gelden (infrastructuurfonds en mogelijk het groeifonds) duurzamer, beter en versneld worden ingezet voor klimaatvriendelijke infrastructuur en betere bereikbaarheid in de regio en in de stad.

Het opwarmen van de Aarde dwingt ons ertoe anders te gaan reizen. De coronacrisis laat ons zien dat we dat kunnen. Het komt nu aan op eerlijk klimaatbeleid voor verkeer en investeren in de klimaat economie. Zo komen we samen uit de crises. Een nieuwe kijk op bereikbaarheid geeft de benodigde inzicht om te zorgen dat we niemand achterlaten en vervoersarmoede kan worden voorkomen en opgelost. Met 3 tot 4 keer meer bereikbaarheid is de ijzersterke combinatie van de fiets en het OV dé Nederlandse manier om uit de crises te komen.

Hoogachtend,
Bram van Liere
Milieudefensie